

1206.

**ZARZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH**

z dnia 5 lipca 1950 r.

w sprawie nadzoru nad niektórymi środkami żywienia zwierząt.

Na podstawie art. 3, art. 4 ust. 2, art. 6 i art. 7 ustawy z dnia 13 lipca 1939 r. o nadzorze nad niektórymi środkami żywienia zwierząt (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 419) zarządza się, co następuje:

I. PRZEPIS OGÓLNY

§ 1. Powołane w zarządzeniu niniejszym artykuły bez bliższego określenia oznaczają artykuły ustawy z dnia

13 lipca 1939 r. o nadzorze nad niektórymi środkami żywienia zwierząt (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 419).

II. CECHY ZEPSUCIA

Do art. 3 pkt. 1).

§ 2. Za pasze zepsute uważa się pasze, które mają niewłaściwy dla nich smak, woń lub wygląd wskutek:

- procesów fermentacyjnych,
- procesów gnilnych w paszy lub surowcu, użytym do wyrobu paszy,
- nadmiernego dla danego rodzaju paszy zjełczenia,
- porażenia paszy grzybkami,
- opanowania paszy roztocznymi,
- stęchłości,
- zmian, wywołanych stosowaniem zbyt wysokiej temperatury przy wyrobie technicznym,
- innych podobnych przyczyn.

III. DOPUSZCZALNA PROCENTOWA ILOŚĆ ZANIECZYSZCZEŃ I DOMIESZEK

Do art. 3 pkt. 2).

§ 3. 1. Pasze nie mogą zawierać odłamków metali, szkła itp. ciał obcych.

2. W otrębach, śrutach i mączkach pochodzenia roślinnego nie może przekraczać:

- zawartość nasion chwastów — 0,5%
w tym sporyszu i kłokolu — 0,1%
- zanieczyszczenia mineralne (piasek i części ziemiste) — 0,5%
- inne zanieczyszczenia organiczne — 1,0%

3. W otrębach danego gatunku dopuszczalna jest zawartość innych otrąb mniej wartościowych do — 5%

4. W makuchach, śrutach i mączkach pochodzenia roślinnego zanieczyszczenia łuskami, lupinami itd. danego gatunku nasion oraz nasionami roślin obcymi dla danego gatunku makuchów, śrut i mączek nie mogą przekraczać:

- w makuchach, śrutach i mączkach łącznie — 8%
- w makuchach, śrutach i mączkach rzepaku i maku łącznie — 5%
- w makuchach, śrutach i mączkach słonecznika tylko łuską — 14%
- w makuchach, śrutach i mączkach innych roślin oleistych łącznie — 3%

5. Zanieczyszczenia mineralne (piasek i części ziemiste) nie mogą przekraczać:

- w makuchach, śrutach i mączkach z roślin oleistych (za wyjątkiem lnianych, sojowych słonecznikowych i z bawełny) — 1,5%
- w makuchach, śrutach i mączkach lnianych — 2 %
- w makuchach, śrutach i mączkach z bawełny, kukurydzy, słonecznika i soi — 1 %
- w mączkach pochodzenia zwierzęcego — 1 %

6. W produktach paszowych pochodzenia zwierzęcego zawartość soli kuchennej nie może przekraczać 4%.

7. W dodatkach mineralnych do pasz, a mianowicie: węglanie wapnia i fosforanie wapnia niedopuszczalne są zanieczyszczenia uboczne pochodzenia organicznego i nieorganicznego, jak również pochodzące z chemikaliów, służących do ich technicznego otrzymywania.

8. Kreda szlamowana, mielony wapń i mączka z muszli oraz ze skorup z jaj, nie mogą zawierać domieszki fluoru oraz więcej jak 1% gliny i piasku; poza tym wapń powinien być tak zmielony, ażeby dał się przesiać bez reszty przez sito o oczkach 0,2 mm.

9. Sól kuchenna (bydłoca) nie może zawierać więcej niż 5% zanieczyszczeń i to tylko pochodzących z naturalnych zanieczyszczeń soli kamiennych, natomiast może być jodowana.

10. Tran nie może zawierać domieszki żadnych olejów strączkowych i mineralnych, ani też zanieczyszczeń trujących, jak arsen lub cynk. Winien posiadać barwę jasną, zawartość azotu nie powinna przekraczać 0,5%, a liczba jodowa — 160. Jeżeli tran jest surowy, powinno to być na opakowaniu zaznaczone.

§ 4. Dodatek preparatu chemicznego lub domieszka mechaniczna do paszy, dokonana na skutek zarządzenia

władz skarbowych jako skażające paszę, nie są zanieczyszczeniami ani też domieszką w rozumieniu niniejszego zarządzenia.

IV. PROCENTOWA ZAWARTOŚĆ SKŁADNIKÓW ODŻYWCZYCH ISTOTNYCH W PASZACH, WPROWADZONYCH DO OBROTU

Do art. 3 pkt. 3).

§ 5. Procentowa ilość składników odżywczych istotnych w paszach powinna wynosić:

1) w otrębach:

żytnich	— co najmniej	11%	białka surowego
pszennych	— " "	11%	" "
jęczmiennych	— " "	6%	" "
owsianych	— " "	5%	" "
kukurydzanych	— " "	10%	" "
gryczanych	— " "	5%	" "
z prosa	— " "	10%	" "
z ziarn strączkowych	— " "	10%	" "

2) w mączce pastewnej:

z pszenicy lub żyta	co najmniej	11%	" "
z jęczmienia	" "	9%	" "
z owsa	" "	10%	" "
z gryki	" "	6%	" "
z prosa	" "	8%	" "
z grochu	" "	15%	" "
ryżowej	" "	10%	" "

3) w makuchach, śrutach i mączkach roślin oleistych:

lnianych	— co najmniej	28%	białka surowego
rzepakowych	— " "	30%	" "
makowych	— " "	30%	" "
konopnych	— " "	25%	" "
z lnianki	— " "	28%	" "
sojowych	— " "	40%	" "
sezamowych	— " "	30%	" "
palmowych	— " "	14%	" "
kokosowych	— " "	20%	" "
z niełuszczonego orzecha ziemnego	" "	29%	" "
z łuszczonego orzecha ziemnego	" "	40%	" "
z łuszczonych nasion słonecznika	" "	33%	" "
z niełuszczonych nasion buku	" "	15%	" "
z łuszczonych nasion buku	" "	24%	" "
z niełuszczonych ziarn bawełny	" "	12%	" "
z łuszczonych ziarn bawełny	" "	30%	" "

4) w mączce pochodzenia zwierzęcego:

z krwi	— co najmniej	70%	białka surowego i najwyżej 4% tłuszczu,
mięsnej pastewnej	— co najmniej	60%	białka surowego i najwyżej 5—15% tłuszczu,
mięśno-kostnej	— co najmniej	40%	białka surowego i najwyżej 4—15% tłuszczu,
kostno-mięsnej	— co najmniej	35%	białka surowego i najwyżej 4—15% tłuszczu,
mięśno-kostnej utylizacyjnej	— co najmniej	40%	białka surowego i najwyżej 4—15% tłuszczu,
białka surowego i najwyżej	4—15%	tłuszczu,	
kostnej	— co najmniej	16%	białka surowego i najwyżej 2—8% tłuszczu,
z mały i fauny morskiej	— co najmniej	45%	białka surowego
rybiej	— " "	50%	" "
śledziowej	— " "	50%	" "
wielorybiej	— " "	47%	" "
ze skwarków	— " "	45%	" "
z jaj	— " "	28%	" "

5) w melasie — 45% cukru.

§ 6. Zawartość tłuszczu nie może przekraczać:

- w makuchach z roślin oleistych całych i kruszonych, śrutach i mączce z makuchów roślin oleistych — 9,5%,
- w śrutach i mączce poekstrakcyjnej z nasion i makuchów — 2,5%,
- w mączce pochodzenia zwierzęcego:
 - ze skwarków — 15 %,
 - rybiej — 5 %,
 - śledziowej — 7 %,
 - wielorybiej — 10 %,
 - z jaj — 12 %.

V. DOPUSZCZALNY PROCENT ZAWARTOŚCI WODY

Do art. 3 pkt. 4).

§ 7. Dopuszczalny procent zawartości wody w paszach wynosi:

a) dla otrąb, mączek roślinnych, śrut zbożowych i strączkowych oraz dla ich mieszanek	— do 15%,
b) dla makuchów z roślin oleistych	— „ 12%,
c) dla śruty i mączki z roślin oleistych	— „ 10%,
d) dla mączki rybiej i śledziowej	— „ 10%,
e) dla mączki mięsnej pastewnej	— „ 9%,
f) dla mączek: mięsno-kostnej, zwykłej i utylizacyjnej, kostno-mięsnej i kostnej	— „ 11%,
g) dla mączki z krwi i mączki wielorybiej	— „ 10%,
h) dla mączki z jaj	— „ 8%.

VI. SPOSÓB OPAKOWANIA I NAPISY NA OPAKOWANIU

Do art. 4.

§ 8. 1. Do opakowania środków chemicznych i roślinnych stanowiących dodatki do pasz (art. 1 pkt 2) oraz mieszanek (art. 1 pkt 3) służące mogą wszelkiego rodzaju worki, słoje, puszkę, skrzynki itp.

2. Pozostałe środki żywienia zwierząt, objęte ustawą (art. 1 pkt 1), mogą być przesyłane luzem w zamkniętych wagonach, barkach i lukach.

3. Opakowanie powinno być tak wykonane lub ładunek idący luzem tak zamknięty, ażeby nie dały się otworzyć bez uszkodzenia samego opakowania lub zamknięcia.

§ 9. 1. Napis na opakowaniu poza danymi, wymienionymi w art. 4 ust. 1 powinien zawierać dla mieszanek zbożowych z dwóch lub więcej części składowych:

- określenie, dla jakich gatunków zwierząt i dla jakiego celu mieszanka została wyprodukowana np. mieszanka dla kur, mieszanka dla krów, mieszanka dla koni itp.,
- procentową zawartość białka strawnego w mieszance,
- datę sporządzenia mieszanki.

2. Dane, wymienione w ust. 1 pkt a) nie są wymagane dla mieszanek, przeznaczonych dla ptaków śpiewających i ryb hodowlanych w akwarium.

3. Dodatek środków chemicznych lub roślinnych, służących do usunięcia nieprzyjemnej woni lub smaku karmy, powinien być uwidoczniony w napisie jako zaprawa karmy.

4. Napisy powinny być zamieszczone wewnątrz i na zewnątrz bezpośrednio na opakowaniu lub na osobnej kartce, przymocowanej w sposób trwały do opakowania. Napis powinien być łatwo czytelny i nie ulegać szybkiemu zniszczeniu.

5. Przy przesyłkach idących luzem (§ 8) wysyłający powinien doręczyć odbiorcy deklarację rodzaju wysyłanej paszy (np. mączka padlinowa, mięsno-kostna).

VII. SPOSOBY POBIERANIA PRÓBEK

Do art. 6.

§ 10. Pobieranie próbek środków żywienia zwierząt, potrzebnych do przeprowadzenia analizy (art. 8 ust. 1 pkt 3), może być dokonywane przez organa nadzorcze z własnej inicjatywy lub na żądanie osób zainteresowanych. Póbki pasz będących przedmiotem obrotu giełdowego, mogą być również pobierane przez zaprzysiężonych próbobiorców, bądź maklerów przysięgłych giełd zbożowo-towarowych.

§ 11. 1. Pobieranie próbek powinno następować w ten sposób, aby identyczność próbek z pobranego towaru oraz prawidłowość pobrania próbek wykluczały wszelką wątpliwość. Sposób pobrania powinien być uwidoczniony w protokole.

2. Póbki należy pobierać z różnych warstw i miejsc badanej partii towaru. Póbki pasz rozdrobnionych pobiera się za pomocą odpowiedniego narzędzia (łyżki, szufelki, sondy).

3. Z partii do 10 ton pobiera się próbkę z co najmniej 5 miejsc. Przy partii ponad 10 do 100 ton pobiera się próbkę z co najmniej 5 miejsc każdych 30 ton, a przy partii ponad 100 ton — z co najmniej 5 miejsc każdych 50 ton.

Z pasz, dostarczonych w makuchach, próbki pobiera się po wyłamaniu i rozdrobnieniu odpowiedniej części makuchu.

4. Materiał próbkowy, pobrany z różnych miejsc towaru, należy dokładnie zmieszać i wydzielić próbkę w ilości 3 kg, podzielić na 3 równe części i umieścić w czystych i suchych opakowaniach. Opakowania winny być takie, aby zabezpieczały przechowywane w nich próbki od zmian.

§ 12. Pracownikami i instytucjami, upoważnionymi do wykonywania badań pasz, są:

1) Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego (Wydział Produkcji Zwierzęcej, Dział Badania i Konserwacji Pasz) oraz pracownie tego typu w oddziałach instytutu: w Bydgoszczy, Wrocławiu (Czechnicy) i Gorzowie.

2) pracownie chemiczne przy katedrach żywienia zwierząt wydziałów rolniczych wyższych uczelni,

3) laboratoria analityczne giełd zbożowo-towarowych,

4) wojewódzkie zakłady higieny weterynaryjnej.

§ 13. Pracownie i instytucje, wymienione w § 12, przeprowadzają analizy środków żywienia zwierząt przy uwzględnieniu charakterystyki tych środków, podanej w załączniku.

VIII. ZASADY WYKONYWANIA NADZORU NAD PASZAMI

§ 14. 1. Nadzór nad środkami żywienia zwierząt, określonymi w art. 1, sprawują organa wojewódzkich i powiatowych rad narodowych.

2. Organa, wymienione w ust. 1, mają prawo wstępu do wszystkich magazynów, składów, pomieszczeń, w których znajdują się środki żywienia zwierząt, przeznaczone do obrotu oraz do przeprowadzania kontroli tych środków i pobierania próbek, zgodnie z § 10 i 11, w celu przesłania ich do zbadania pracownikom i instytucjom, wymienionym w § 12.

IX. PRZEPIS KOŃCOWY

§ 15. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

MINISTER ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

J. Dąb-Kociół

Załącznik do zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 5 lipca 1950 r. (poz. 1206).

CHARAKTERYSTYKA ŚRODKÓW ŻYWIENIA ZWIERZĄT

A. OTREBY

§ 1. Otreby są to uboczne produkty przemiału uprzednio oczyszczonego ziarna zbóż lub nasion strączkowych. Kolejność otrąb według wartości jest następująca: pszenne, żytnie, z ziarn strączkowych, kukurydzane, jęczmienne, owsiane, z prosa, gryczane.

B. ŚRUTY, MAKUCHY I MĄCZKI POCHODZENIA ROŚLINNEGO

Śruty ze zboża i nasion strączkowych

§ 2. Śruty ze zboża i nasion strączkowych są to rozdrobnione ziarna tych zbóż i nasion.

Makuchy, śruty i mączki z nasion i z ziarn oleistych

§ 3. Stałe pozostałości, uzyskiwane przy przerobieniu nasion i owoców oleistych na oleje i tłuszcze roślinne, dzielą się na:

- makuchy całe i kruszone,
- śrut i mączkę z makuchów,
- śrut i mączkę poekstrakcyjną z nasion,
- śrut i mączkę poekstrakcyjną z makuchów.

Makuchy całe i kruszone są to pozostałości nasion i owoców oleistych, otrzymywane po wyciśnięciu z nich olejów i tłuszców.

Śrut i mączka z makuchów są to rozdrobnione pozostałości nasion lub owoców oleistych, otrzymywane przy wyciskaniu roślinnych olejów i tłuszców.

Śrut i mączka poekstrakcyjna są to pozostałości, które otrzymuje się przy przerobieniu nasion i owoców oleistych przy pomocy rozpuszczalników.

Śrut i mączka poekstrakcyjna z makuchów są to pozostałości, uzyskiwane przy traktowaniu rozpuszczalnikami rozdrobnionych makuchów.

W dalszym ciągu niniejszych przepisów przez „makuchy” rozumieć się będzie produkty uboczne olejarskie, wymienione w pkt 1) — 4).

§ 4. Makuch z nasienia bawełny pochodzenia zagranicznego istnieje w handlu jako mączka.

§ 5. Makuch konopny uzyskuje się przy przeróbce nie-
tłuszczonych nasion konopi.

§ 6. Makuch kukurydzany jest produktem ubocznym przy wytlaczaniu oleju z mechanicznie oddzielonych kłębów kukurydzy.

§ 7. Makuch kokosowy uzyskuje się przy przerobie olejarskim wolnej od zewnętrznej skorupy i suszonej mięsistej części owocu palmy kokosowej tzw. kopry.

§ 8. Makuch lniany jest pozostałością nasion lnu po wydobyciu z nich oleju.

§ 9. Makuch lnianki powstaje przy przerobie olejarskim nasion lnianki (*camelina sativa*) i nie może być określony jako makuch lniany.

§ 10. Makuch makowy uzyskuje się przy wytlaczaniu oleju z nasion maku.

§ 11. Makuch rzepakowy i rzepikowy otrzymuje się z nasion rzepaku i rzepiku.

§ 12. Makuch palmowy otrzymuje się jako pozostałość przy przerobie olejarskim nasion orzeszków palmy oleistej.

§ 13. Makuch orzecha ziemnego otrzymuje się jako pozostałość przy przerobie olejarskim orzechów ziemnych.

§ 14. Makuch sezamowy pozostaje przy przerobie nasion sezamu.

§ 15. Makuch sojowy otrzymuje się po ekstrakcji oleju z soi.

§ 16. Makuch słonecznikowy jest to produkt otrzymywany przy przerobie olejarskim łuszczonego nasion słonecznika.

Mączki pastewne pochodzenia roślinnego

§ 17. Zbożowe mączki pastewne są to produkty uboczne, powstałe podczas procesu przerobu uprzednio oczyszczonego ziarna zbóż po odciążeniu mąki, kaszy, płatków oraz otrąb.

§ 18. Gryczaną mączkę pastewną otrzymuje się przy przerobie ziarn gryki na kaszę.

§ 19. Mączkę pastewną z prosa otrzymuje się przy polerowaniu ziarn prosa.

§ 20. Grochowa mączka pastewna powstaje przy polerowaniu łuszczonego grochu.

§ 21. Ryżowa mączka pastewna jest to pozostałość, którą uzyskuje się przy przerobie wolnego od plewy, łuszczonego ziarna ryżu.

C. MĄCZKI POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO

§ 22. Mączka z krwi powstaje przez wysuszenie nie-zepsutej krwi zwierząt rzeźnych i jej zmielenie.

§ 23. Mięsna mączka pastewna jest to produkt uzyskany przez suszenie i mielenie:

- pozostałości przy wyrobie ekstraktu mięsnego lub innych preparatów mięsnych,
- mięsa zabitych zdrowych zwierząt,
- odpadków mięsa, uzyskanych w zakładach i fabrykach konserw.

Produkt, uzyskany w sposób wyżej podany, może być uważany za mączkę mięsną tylko wówczas, gdy zawiera najwyżej 12% trójfosforanu wapnia.

§ 24. Mączka mięsno-kostna lub kostno-mięsna powstaje przez suszenie pod ciśnieniem w temperaturze 130 — 140° C i mielenie:

- odpadków rzeźnianych (organów wewnętrznych i całych zwierząt, które wykazują zmiany chorobowe, nie dyskwalifikują jednak mięsa całkowicie),
- płodów zwierząt poddanych ubojowi,
- zwierząt padłych lub dobitych w czasie transportu lub w rzeźniach przed ubojem.

Zależnie od zawartości trójfosforanu wapnia rozróżnia się mączkę mięsno-kostną lub kostno-mięsną, przy czym mączka mięsno-kostna powinna zawierać od 13 do 36% trójfosforanu wapnia, mączka zaś kostno-mięsna od 36% do 50%.

§ 25. Mączka mięsno-kostna utylizacyjna powstaje przez suszenie pod ciśnieniem 3—4 atm. w temperaturze 130—140° C i mielenie:

- całych ciał zwierząt padłych,
- mięsa i odpadków mięsa zwierząt, poddanych ubojowi w rakarniach i zakładach utylizacyjnych,
- odpadków rzeźnych niezdatnych do spożycia przez ludzi.

§ 26. Mączkę kostną otrzymuje się z odtłuszczonych i oczyszczonych, bądź odklejonych zmielonych kości.

Mączka kostna powinna zawierać ponad 50% trójfosforanu wapnia.

§ 27. Mączkę z jaj otrzymuje się z jaj uszkodzonych, ze żbuków i jaj nieświeżych.

§ 28. Mączka rybna jest to pasza, którą uzyskuje się przez suszenie i mielenie całych ryb lub odpadków ryb. Rozróżnia się mączki rybne z większą lub mniejszą zawartością tłuszczu i soli.

Do mączek rybnych zalicza się mączkę z dorsza, mączkę z łbów i odpadków rybnych, mączkę z drobnicy rybnej niezdatnej do spożycia i inne.

§ 29. Mączkę śledziową otrzymuje się przez suszenie i zmielenie:

- śledzi (*clupea harangus*),
- ryb pokrewnych właściwemu śledziowi,
- mieszanki ryb, w której przeważa gatunek ryb śledziowatych.

§ 30. Mączka wielorybia jest to produkt uzyskany przy przerobie mięsa wieloryba przez suszenie go i mielenie.

§ 31. Makuchy ze skwarków są to pozostałości uzyskane podczas wytapiania z tkanek tłuszczowych tłuszczu.

Mączkę uzyskuje się po zmieleniu makuchów.

§ 32. Mączkę z małży i fauny morskiej uzyskuje się przez suszenie i mielenie małży i innych zwierzątek morskich.

D. ŚRODKI CHEMICZNE JAKO DODATKI DO PASZ

Dodatki mineralne

§ 33. Chlorek wapnia jest solą wapniową, znajdującą się w handlu w stanie stałym i rozpuszczonym.

Miarą wartości soli tej jest zawartość bezwodnego chloru wapnia (CaCl_2).

§ 34. Węglan wapnia jest to sól wapnia i kwasu węglowego, otrzymana chemicznie lub też kreda szlamowana, a także mielony wapieniak.

§ 35. Fosforan wapnia (fosforan pastewny) otrzymuje się z kości przez wyługowanie ich kwasem solnym lub siarkowym i strącenie rozpuszczonego kwasu fosforowego mlekiem wapiennym. Fosforan wapnia składa się w przeważającej części z drugorzędowego wapnia.

§ 36. Sól bydlęca jest to mielona sól kamienna.

Dodatki nieroślinne

§ 37. Tran jest to płynny tłuszcz otrzymywany z wątroby ryb morskich przez prasowanie i wygotowanie.

§ 38. Preparaty witaminowe pochodzenia fabrycznego mogą być użyte jako dodatek do mieszanek karmowych (specyfikacji) tylko z uwzględnieniem terminu ich aktywności.

Środki roślinne jako dodatek do pasz

§ 39. Węgiel drzewny stosowany bywa jako dodatek do karmy. Jest to środek działający hamujący na procesy fermentacyjne.

E. ŚRODKI ŻYWIENIA MIESZANE

§ 40. Mieszanki są to środki powstałe ze zmieszania środków żywienia zwierząt, wymienionych w niniejszych przepisach, albo też ze zmieszania tych środków z innymi środkami pokarmowymi (paszami).